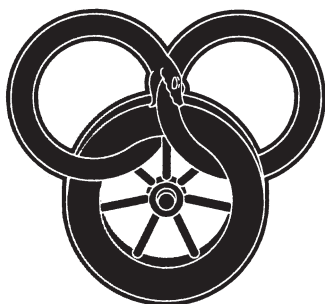

ROBERT DŽORDAN
BRENDON SANDERSON

Oluja na obzorju ^{deo} drugi

Dvanaesta knjiga u serijalu Točak vremena

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Robert Jordan and Brandon Sanderson
THE GATHERING STORM

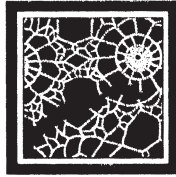
Copyright © 2009 by The Bandersnatch Group, Inc.

Translation Copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mariji Sajmons i Alanu Romančiku,
bez kojih ove knjige ne bi bilo.*

SADRŽAJ

MAPE.	8–9, 64
26 Pukotine u kamenu	11
27 Pijani škopac	24
28 Noć u Hinderstapu.	43
29 U Bandar Eban	65
30 Stari savet.	78
31 Obećanje Lijusu Terinu	89
32 Reke Senke	108
33 Razgovor sa Zmajem	129
34 Legende	138
35 Oreol crnila.	151
36 Tuonina smrt.	163
37 Sila Svetlosti	174
38 Vesti u Tel'aran'riodu	192
39 Poseta Verin Sedai	208
40 Kula se tresce	226
41 Izvorište moći	241
42 Pred Kamenom Tira	259
43 Zapečaćeno za Plamen	268
44 Nepoznati mirisi.	287
45 Kula stoji	303
46 Ponovno iskivanje	314
47 Onaj kog je izgubio	327
48 Čitanje Primedaba	339
49 Samo još jedan čovek.	346
50 Zlatne vene	352
Epilog: Okupani Svetlošću	357
Rečnik	363
O piscu.	381

Pukotine u kamenu

Avijenda baci pogled po zemljištu oko majura, po kom su se rojili ljudi u pripremama za polazak. Bašerovi muškarci i žene dobro su uvežbani za mokrozemce, i vrlo uredno obaraju svoje šatore i pripremaju opremu. Međutim, u poređenju sa Aijelima, ostali mokrozemci – koji nisu pravi vojnici – u potpunom su metežu. Logorske žene tumaraju na sve strane, kao da su sigurne da neće završiti neki posao ili da neku stvar neće spakovati. Dečaci koji služe kao glasnici jurcaju sa svojim prijateljima, pokušavajući da *deluju* zauzeto, kako im niko ne bi odredio nikakav posao. Šatori i oprema običnih ljudi obaraju se i toware veoma sporo, a biće im potrebni konji, kola i vozari da sve to odvezu tamo gde treba.

Avijenda odmahnu glavom. Aijeli sa sobom nose samo ono što zaista mogu da ponesu na sebi, a u njihovim ratnim družinama samo su ratnici i Mudre. A kada je, zbog potreba nekog produženog pohoda potrebno da pođu ne samo koplja, svi težaci i zanatlje znaju kako da se brzo i uredno pripreme za polazak. U tome ima časti. Časti koja zahteva da svako bude u stanju da se brine za sebe i za svoje, ne usporavajući klan.

Ona odmahnu glavom, pa se vrati svom poslu. Jedini koji jednog takvog dana nemaju časti upravo su oni koji ne rade. Ona umoči prst u vedro s

vodom na tlu ispred sebe, pa diže ruku preko drugog vedra. Kap vode kapnu joj s prsta. Pomeri ruku i učini isto to.

Bila je to vrsta kazne koja ni za jednog mokrozemca ne bi bila značajna. Oni bi to smatrali lakim poslom – da sede na zemlji, leđima oslonjeni o drveni zid majura. Pomeru ruku napred-nazad, prazneći jedno vedro i puneći drugo, kap po kap. Za njih to jedva i da jeste kazna.

To je zbog toga što su mokrozemci često lenji. Oni bi radije da prebaciju kapi vode iz jednog vedra u drugo nego da nose kamenje. Međutim, nošenje kamenja podrazumeva delanje – a delanje je dobro i za duh i za telo. Premeštanje vode je beznačajno. Beskorisno. Ne omogućuje joj da protegne noge ili da razradi mišiće. A ona to radi dok ostatak tabora obara šatore i priprema se za polazak. Zato je njena kazna desetostruko sramnija! Zaslužuje toh svakog trena koji provede ne pomažući, a ništa ne može da učini u vezi s tim.

Sem da premešta vodu. Kap po kap po kap.

Pobesnela je zbog toga. A onda je osetila stid zbog tog besa. Mudre nikada ne dopuštaju da njihova osećanja tako ovladaju njima. Mora sačuvati strpljenje da pokuša da shvati zašto je kažnjavaju.

Dođe joj da vrišti čim pokuša da razmišlja o tome. Koliko li je puta došla do istovetnih zaključaka? Možda je previše tupava da bi sve to razrešila. Možda ne zaslužuje da bude Mudra.

Gurnu ruku u vedro pa prebaci u drugo još jednu kap vode. Ne dopada joj se to šta joj te kazne čine. Ona je ratnica, bez obzira na to što više ne nosi koplje. Ne boji se kazne, niti bola. Ali sve se više i više *ipak* boji da će izgubiti srčanost i postati beskorisna kao neko ko je opaljen zvezdanim peskom.

Ona *želi* da postane Mudra, i to očajnički. Iznenadila se kada je to otkrila, jer joj nikada ni na kraj pameti nije bilo da će bilo šta želeti jednako strastveno kao što je nekada davno čeznula za kopljem. Ali dok je poslednjih nekoliko meseci posmatrala Mudre i počela da gaji sve veće poštovanje prema njima, prihvatila je sebe kao njima ravnju, kako bi im pomogla da vode Aijeje u ovom najopasnijem vremenu.

Poslednja bitka biće iskušenje za kakvo niko od njenog naroda nikada nije znao. Amis i ostale vredno rade na tome da sačuvaju Aijeje, a Avijenda sedi i premešta kapi vode!

„Jesi li dobro?“, upita je nečiji glas.

Avijenda se lecnu, pa diže pogled i dohvati se noža tako odsečno i samo što ne prosu vedra s vodom. U senci jedne zgrade nedaleko od nje stajala je žena kratke tamne kose. Min Faršo je prekrstila ruke, a kaput boje kobalta joj beše ukrašen srebrnim vezom. Oko vrata je nosila maramu.

Avijenda se smiri i pusti nož. Zar sada dopušta da joj se mokrozemci neprimećeno primiču? „Dobro sam“, odgovori, boreći se da ne crveni.

Njen glas i držanje trebalo bi da govore kako ne želi da bude posramljena ragovorom, ali Min to kao da nije primećivala. Žena se osvrnu i baci pogled po logoru. „Zar... nemaš ništa da radiš?“

Avijenda ovoga puta nije mogla a da ne pocrveni. „Radim ono što bi trebalo.“

Min klimnu, a Avijenda prisili sebe da diše lagano. Ne može priuštiti sebi da pobesni na tu ženu. Njena prvosestra zamolila ju je da bude ljubazna prema Min. Odlučila je da se neće uvrediti. Min ne zna šta priča.

„Mislila sam da mogu da popričam s tobom“, kaza Min i dalje zagledana u logor. „Nisam sigurna kome drugom da pridem. Nema poverenja u Aes Sedai, a nema ni on. Nisam sigurna da on sada u bilo koga ima poverenja. Možda čak ni u mene.“

Avijenda skrenu pogled i vide da Min posmatra Randa al'Tora kako se kreće kroz logor, u crnom kaputu, dok mu zlatno-riđa kosa blešti na popodnevnoj svetlosti. Deluje kao da se nadnosi nad Saldejcima oko njega.

Avijenda je čula za sinoćne događaje, kada ga je napala Semirhag. Jedna od Senodušnih; Avijenda bi volela da je videla to stvorenje pre nego što je ubijeno. Zadrhta.

Rand al'Tor se borio i pobedio je. Mada se često ponaša kao budala, on je vešt – i srećan – ratnik. Ko drugi može tvrditi kako je lično porazio toliko Senodušnih? On je zaslužio veliku čast.

Međutim, ta njegova borba na njemu je ostavila mnoge ožiljke, koje ona još ne razume. Oseća njegov bol. Osećala ga je i za vreme Semirhaginog napada, mada je isprva pogrešno pretpostavila kako je reč o košmaru. Ubrzo je shvatila da greši. Nema tog košmara koji može da sadrži toliko užasa. I dalje oseća odjeke onog neverovatnog bola, one talase patnje, mahnitost u njemu.

Avijenda je digla uzbunu, ali nedovoljno brzo. Zbog te svoje greške, ima toh prema njemu; postaraće se za to kada završi sa svojim kaznama. Ako ikad bude završila.

„Rand al'Tor će se postarati za ono što ga muči“, odgovori ona i nastavi da prebacuje vodu kapljicu po kapljicu.

„Kako to možeš da kažeš?“, upita je Min, gledajući je na tren. „Zar ne osećaš njegov bol?“

„Osećam ga svakog trena“, procedi Avijenda kroz zube. „Ali on mora da se suoči sa svojim iskušenjima, baš kao što ja moram sa svojim. Možda će doći dan kada ćemo on i ja moći zajedno da se suočimo s našim iskušenjima, ali taj trenutak još nije osvanuo.“

Najpre moram da mu budem ravna, dodala je u sebi. Nemam namere da stojim pored njega kao da sam neko niži.

Min ju je gledala, a Avijenda se naježila pitajući se šta li ta žena vidi. Kaže se da se njena predviđanja budućnosti uvek obistinjuju. „Nisi kakva sam očekivala da ćeš biti“, naposletku reče Min.

„Obmanula sam te?“, namršti se Avijenda.

„Ne, nije o tome reč“, tiho se zasmija Min. „Mislim, pogrešila sam u vezi s tobom. Nisam bila sigurna šta da mislim nakon one noći u Kaemlinu kada... pa, one noći kada smo nas tri zajedno vezale Randa. Osećam se blisko tebi, ali istovremeno udaljeno.“ Slegnu ramenima. „Valjda sam očekivala da ćeš doći da me potražiš istog trena kada si došla u logor. Očekivala sam da ćemo popričati o nekim stvarima. Zabrinula sam se kada nisi došla. Mislila sam da sam te možda uvredila.“

„Nemaš toh prema meni“, odgovori Avijenda.

„Dobro“, reče Min. „Ponekad se i dalje brinem da ćemo... dospeti u sukob.“

„A kakvog bi dobra taj sukob doneo?“

„Ne znam“, sleže ramenima Min. „Mislila sam da je to možda aijelski običaj. Da me izazoveš na dvoboj. Za njega.“

Avijenda frknu. „Dvoboj zbog muškarca? Ko bi tako nešto uradio? Da imaš toh prema meni, možda bih mogla da zahtevam da plešemo kopljima – ali i to samo da si Devica. I da sam ja i dalje Devica. Pretpostavljam da bismo mogle da se borimo noževima, ali to teško da bi bilo pošteno. Zar se može zadobiti čast u borbi protiv nekoga ko nije umešan?“

Min pocrvene, kao da ju je Avijenda uvredila. Baš čudno. „Ne znam baš za to“, odgovori Min i munjevito izvadi nož iz rukava, pa ga zavrte preko prstiju. „Teško da bi se moglo reći kako nisam u stanju da se branim.“ A onda joj nož nestade u drugom rukavu. Zašto se mokrozemci uvek razmeću sa svojim noževima? I Tom Merilin je bio sklon tome. Zar Min ne shvata da je Avijenda mogla da je tri puta zakolje dok se ona igrala tim nožem kao neki ulični izvođač? Ali Avijenda ništa ne reče. Min je očigledno bila ponosna na svoje umeće, a nema potrebe da nanosi sramotu toj ženi.

„To je nebitno“, kaza Avijenda, nastavljajući sa svojim poslom. „Ne bih se borila protiv tebe, sem ako me ti ne bi teško uvredila. Moja prvosestra te smatra prijateljicom, pa bih to volela i ja.“

„Dobro“, odgovori Min, pa prekrsti ruke i opet pogleda Randa. „Pa, valjda je to dobro. Mada, moram priznati da mi se baš i ne dopada ta zamisao o deljenju.“

Avijenda se pokoleba, pa umoči prst u vedro. „Ni meni.“ U najmanju ruku, ne dopada joj se zamisao o deljenju sa ženom koju ne poznaje dobro.

„Šta ćemo onda?“

„Nastavićemo kao do sada“, odgovori Avijenda. „Ti imaš ono što želiš, a ja sam zauzeta drugim stvarima. Kada se vreme promeni – obavestiću te.“

„To je... baš neposredno od tebe“, odgovori Min, delujući zbudjeno. „Zauzeta si drugim stvarima? Kao što je umakanje prsta u vedra s vodom?“

Avijenda opet pocrvene. „Da“, prasnu. „Upravo tako. Izvini me.“ Ustade i besno ode, ostavljajući vedra za sobom. Dobro zna kako nije trebalo da dopusti da je narav savlada, ali bilo je to jače od nje. Min, koja je stalno isticala njenu kaznu. To što nije u stanju da rastumači šta to Mudre hoće od nje. Rand al'Tor koji se stalno baca u opasnost, a Avijenda nikako ne može da mu pomogne.

Ona to više ne može da podnese. Pređe preko uvele trave majurskog travnjaka, stiskajući i otvarajući pesnice, držeći se podalje od Randa. Kako je taj dan počeo, on će приметiti njen smežurani prst i pitati je zašto ga je potapala! Ako otkrije da je Mudre kažnjavaju, verovatno će učiniti nešto nesmotreno i napraviti budalu od sebe. Muškarci su takvi, a Rand al'Tor najviše od svih njih.

Odsečnim korakom hodala je po suvoj zemlji, primećujući kako su na uveloj travi ostali četvrtasti otisci tamo gde su šatori bili podignuti i probijajući se kroz mokrozemce koji su jurcali na sve strane. Prošla je pored reda vojnika koji su jedan drugome dodavali vreće sa žitom i tovarili ih u kola s upregnuta dva konja za vuču.

Nastavila je, boreći se da se suzdrži da ne prasne. Zapravo, oseća se tako da postoji jednaka verovatnoća da će učiniti nešto „nesmotreno“ kao što bi to učinio Rand al'Tor. Zašto? Zašto ne može da rastumači šta to čini pogrešno? Ostali Aijeli u logoru izgleda ne znaju ništa više od nje, mada joj se – naravno – nisu obraćali s rečima o njenom kažnjavanju. Dobro pamti kako je viđala slične kazne dok je bila Devica i nikada nije gurala nos u posla Mudrih.

Ona obiđe kola i zateče sebe kako opet ide prema Randu al'Toru. Razgovarao je s trojicom komornika Davrama Bašera, a od svakog od njih je bio za glavu viši. Jedan od te trojice, čovek s dugim crnim brkovima, pokaza prema sapetim konjima i nešto reče. Rand primeti Avijendu i diže ruku prema njoj, ali ona se brzo okrenu i pođe prema aijelskom logorištu na severnoj strani zelenog travnjaka.

Ona stisnu zube, bezuspešno pokušavajući da savlada bes. Zar nema prava da besni, pa makar na sebe? Bliži se kraj sveta, a ona provodi dane trpeći kazne! Ugleda malu skupinu Mudrih – Amis, Bair i Melainu – kako stoje pored hrpe zamotanih smeđih šatora. Čvrsto uvezani duguljasti zavežljaji imali su remenje kako bi se lakše nosili preko ramena.

Avijenda je trebalo da se vrati svojim vedrima i da se još više potrudi – ali nije to učinila. Kao dete koje sa štapom u ruci juriša na naršmačku, zaputila se pravo prema Mudrima, ključajući od besa.

„Avijenda?“, upita je Bair. „Zar si već završila s kaznom?“

„Ne, nisam“, odvati Avijenda, pa stade pred njih i podboči se. Košulja joj se vijorila od vetra, ali pustila ju je. Logorski težaci – i Aijeli i Saldejci – žurno su ih zaobilazili u velikom luku.

„Pa?“, upita Bair.

„Ne učiš dovoljno brzo“, dodade Amis, odmahujući belokosom glavom.

„Ne učim dovoljno brzo?“, ponovi Avijenda. „Naučila sam sve što ste zatražile od mene! Upamtila sam svaki nauk, ponovila svaku činjenicu, izvršila svaku dužnost. Odgovorila sam na sva vaša pitanja i videla sam vas kako klimate u znak odobravanja na svaki odgovor!“

Ošinu ih pogledom pre nego što nastavi. „Usmeravam bolje od bilo koje žive Aijelke“, reče. „Digla sam ruke od kopalja i prihvatila mesto među vama. Svakom prilikom sam ispunila svoju dužnost i težila časti. Ali vi nastavljate da mi određujete kazne! Neću to da trpim. Ili mi recite šta hoćete od mene, ili me oterajte.“

Očekivala je da pobesne. Očekivala je da budu razočarane. Očekivala je da joj objasne kako jedna obična učenica ne može da propituje Mudre. Očekivala je da će makar dobiti veću kaznu zbog svoje drskosti.

Amis pogleda Melainu i Bair. „Ne kažnjavamo te mi, dete“, reče, izgleda pažljivo birajući reči. „Sama biraš da budeš kažnjena.“

„Šta god da sam učinila“, odvrati Avijenda, „ne zaslužujem da me pretvorite u da'tsang. Sramotite sebe ponašajući se prema meni na taj način.“

„Dete“, upita je Amis, gledajući je pravo u oči. „Da li ti to odbacuješ naše kazne?“

„Da“, odgovori ona dok joj je srce divlje lupalo. „Odbacujem“

„Misliš da su tvoja prava jednaka našima, je li?“, upita Bair, jednom rukom zaklanjajući izborano lice od sunca. „Misliš da si nam ravna?“

Ravna njima?, pomisli Avijenda, dok ju je obuzimao strah. *Nisam im ravna! Moram još godinama da učim. Šta ja to činim?*

Može li sada da se vrati? Da preklinje za oproštaj i da nekako oduži svoj toh. Trebalo bi da se trčeći vrati kažnjavanju i da premešta kapljice. Da! To je ono što mora. Mora da ode i da...

„Ne vidim više nikakvog razloga da učim“, reče umesto svega, iznenađujući samu sebe. „Ako su te kazne sve što vam je ostalo da me naučite, onda moram da pretpostavim kako sam naučila sve što se naučiti može. Spremna sam da vam se pridružim.“

Ona stisnu zube, očekujući dreku ispunjenu besnom nevericom. Šta li joj je bilo na pameti? Nije trebalo dopustiti da je Minina glupa priča toliko usplahiri.

A onda se Bair zasmija.

Beše to grlen smeh, neverovatan za tako sitnu ženu. Melaina joj se pridruži – Mudra kose boje sunca držala se za trbuh, malčice istaknut zbog trudnoće. „Amis, bilo joj je potrebno duže čak i od tebe!“, uzviknu Melaina. „Nikada u životu nisam videla tvrdoglaviju devojku.“

Amis je na licu nosila neuobičajeno blag izraz. „Dobro došla, sestro“, kaza Avijendi.

Avijenda trepnu. „Molim?“

„Devojko, sada si jedna od nas“, odgovori joj Bair. „Ili ćeš to ubrzo postati.“

„Ali prkosila sam vam!“

„Jedna Mudra ne može dopustiti da je drugi gaze“, odgovori Amis. „Ako ona stupi u hlad našeg sestrinstva misleći kao učenica, nikada neće sebe videti kao jednu od nas.“

Bair pogleda Randa al'Tora, koji je stajao u daljini i pričao sa Serenom. „Nisam ni znala koliko su naši običaji bitni sve dok nisam videla ove Aes Sedai. One na dnu moljakaju kao pseta, a one koje sebe smatraju boljima na to ne obraćaju pažnju. Nije ni čudo što ništa ne postižu!“

„Ali i među Mudrima postoje podele po uticaju“, kaza Avijenda. „Zar ne?“

„Uticaju?“ Amis je delovala zbunjeno. „Neke od nas imaju više časti od ostalih, pošto su je zaslužile mudrošću, delima i iskustvom.“

Melaina diže jedan prst. „Ali važno je – čak, *ključno* – da svaka Mudra bude spremna da brani svoju čast. Ako veruje da je u pravu, ne sme dozvoliti da je u stranu gurnu čak ni druge Mudre, ma koliko one bile stare ili iskusne.“

„Nijedna žena nije spremna da nam se priključi sve dok to sama ne izjavi“, nastavi Amis. „Mora nam se predstaviti kao nama ravna.“

„Avijenda, kazna nije prava kazna ako je ti ne prihvatiš“, reče Bair, i dalje se smešeći. „Mislile smo da si odavno bila spremna, ali ti si tvrdoglavo nastavila da se pokoravaš.“

„Devojko, skoro da sam počela da mislim kako si gorda“, dodade Melaina i blago se nasmeši.

„Više nije devojka“, primeti Amis.

„O, i dalje je devojka“, reče Bair. „Dok se još jedna stvar ne obavi.“

Avijenda beše ošamućena. Govorile su joj da ne uči dovoljno brzo. Ne uči da se bori za sebe! Avijenda nikada nije dopuštala drugima da je guraju kako oni hoće, ali ovo nisu „drugi“ – to su Mudre, a ona njihova učenica. Šta bi se desilo da je Min nije uznemirila? Moraće da joj zahvali, mada Min i ne shvata šta je učinila.

Dok se još jedna stvar ne završi... „Šta moram da uradim?“, upita Avijenda.

„Ruidean“, odgovori Bair.

Naravno. Jedna Mudra odlazi u taj sveti grad dva puta u svom životu. Jednom kada postane učenica – i jednom kada postane puna Mudra.

„Sada će biti drugačije“, kaza Melaina. „Ruidean više nije kakav je nekada bio.“

„Nema nikakvog razloga da odustanemo od starih običaja“, odgovori Bair. „Grad možda sada jeste otvoren, ali niko nije toliko glup pa da hoda kroz stubove. Avijenda, ti moraš...“

„Bair“, prekide je Amis, „ako ti je svejedno, volela bih da joj ja kažem.“

Bair se pokoleba, pa klimnu. „Da, naravno. Tako i treba da bude. Avijenda, sada ti okrećemo leđa. Nećemo te više videti sve dok nam se ne vratiš kao sestra s dugog putovanja.“

„Sestra za koju smo zaboravili da je poznajemo“, dodade Melaina, smešeći se. Te dve se tada okrenuše od nje, a Amis pođe prema zemljištu određenom za Putovanje. Avijenda požuri da je sustigne.

„Ovoga puta možeš da nosiš odeću“, reče joj Amis, „budući da je to oznaka tvog položaja. Obično bih predložila da peške odeš u grad, premda sada znamo za Putovanje, ali mislim da je u ovom slučaju najbolje zanemariti taj običaj. Ipak, ne bi trebalo da Putuješ pravo u grad. Predlažem ti da Putuješ u Hladne stene i da odatle kreneš peške. Moraš da provedeš vreme u Trostrukoj zemlji kako bi promišljala o svom putovanju.“

Avijenda klimnu. „Biće mi potrebna mešina s vodom i potrepštine.“

„Spremnne su i čekaju te“, odgovori Amis. „Očekivale smo da ćeš preskočiti ovu provaliju. Uzevši u obzir sve nagoveštaje koje smo ti dale, trebalo je da odavno skočiš.“ Ona pogleda Avijendu, a ova pognu glavu.

„Nemaš nikakvog razloga da osećaš sram“, nastavi Amis. „To breme je naše. Iako se Bair šali, bila si dobra. Neke žene provedu mesece i mesece trpeći kazne, pre nego što reše da im je dosta. Dete, morale smo da budemo stroge prema tebi – strože nego prema bilo kojoj učenici koju sam ja u životu videla. Jednostavno, nema vremena!“

„Razumem“, odgovori Avijenda. „I... hvala ti!“

Amis frknu. „Prisilila si nas da budemo *veoma* maštovite. Seti se vremena koje si tako provela i sramote koju si osećala, jer je to sramota koju će spoznati svaki da'tsang ako ga osудиš na tu sudbinu. A on od toga ne može da pobjegne jednostavno tražeći da bude oslobođen.“

„Šta radite kada se neka učenica proglasi spremnom da bude Mudra u prvih nekoliko meseci obuke?“

„Išibamo je remenjem nekoliko puta, pa je šaljemo da kopa rupe – ili makar tako pretpostavljam“, odgovori Amis. „Ne znam da se to ikada desilo. Sevanin slučaj je najbliži tome.“

Avijenda se pitala zašto su Mudre tek tako prihvatile tu ženu iz redova Šaidoa. Njena izjava bila je dovoljna, pa su stoga Amis i ostale bile primorane da je prihvate.

Amis se bolje ogrnu svojim šalom. „Kod Devica koje čuvaju tle za Putovanje čeka te jedan zavežljaj. Kada stigneš do Ruideana, zaputi se u središte grada. Tu ćeš zateći staklene stubove. Prođi kroz njihovo središte, pa se vrati ovamo. Dobro provedi dane tokom kojih ćeš trčati do grada. Izvršile smo onakav pritisak na tebe upravo stoga da bi imala na raspolaganju ovo vreme za razmišljanje. Verovatno je to poslednje vreme koje ćeš za to imati.“

Avijenda klimnu. „Bliži se bitka“

„Da. Vrati se čim prođeš kroz stubove. Bićeš nam potrebna kako bismo razmotrile kako je najbolje izaći na kraj s Kar’ a’karnom. On se... promenio od sinoć.“

„Razumem“, reče Avijenda i duboko udahnu.

„Idi“, kaza Amis, „i vrati se.“ Naglasila je te poslednje reči. Ima žena koje ne prežive Ruidean.

Avijenda pogleda Amis pravo u oči, pa klimnu. Amis joj je po mnogo čemu bila kao druga majka. Nagrada joj beše jedan od onih retkih osmeha. A onda Amis okrenu leđa Avijendi, baš kao što su učinile druge dve.

Avijenda još jednom duboko udahnu, pa baci pogled preko izgažene trave ispred vlastelinskog letnjikovca i pogleda Randa, koji je i dalje razgovarao s komornicima; lice mu beše strogo, ruku bez šake zabacio je za leđa, dok je drugom rukom nešto žustro pokazivao. Nasmeši mu se, premda on nije gledao u njenom smeru.

Vratiću se po tebe, pomislila je.

A onda potrča prema tlu za Putovanje, uze uprtnjaču pa izatka kapiju koja će je dovesti na bezbednu udaljenost od Hladnih stena, pored jedne ogromne stene poznate kao Devičino koplje, a odatle će moći da otrči u uporišta i da se pripremi. Kapija se otvori i kroz nju suknu dobro poznati suvi vazduh Pustare.

Ona prođe kroz kapiju, ushićena onim što se napokon dogodilo.

Čast joj je vraćena.

„Došla sam kroz jednu malu ustavu, Aes Sedai“, kaza Šemerin, klanjajući se pred ostalima u šatoru. „Zapravo, to nije bilo tako teško nakon što mi je pošlo za rukom da izađem iz Kule i uđem u grad. Nisam se usudila da pređem preko nekog mosta. Nisam smela da dopustim da Amirlin otkrije šta radim.“

Romanda ju je prekrštenih ruku gledala. Njen šator je bio obasjan s dve mesingane svetiljke, povrh kojih su poigrali plamičići. Šest žena slušalo je

pobegulju. Među njima je bila i Lelejna, iako je Romanda pokušala da spreči da ona čuje za taj sastanak. Romanda se nadala da će vitka Plava biti suviše zauzeta uživanjem u svom položaju u logoru da bi se gnjavila tako naizgled nebitnim događajem.

Pored nje je bila Sijuan. Nekadašnja Amirlin pripila se uz Lelejni kao pilepak. Romanda je veoma srećna zbog te novootkrivene mogućnosti da se Izleči umirivanje – *ipak* je Žuta – ali jednim delom priželjkuje da se to Sijuan nije desilo. Kao da joj već nije dovoljno teško da izlazi na kraj s Lelejnou. Romanda nije zaboravila koliko je Sijuan po prirodi lukava, iako se čini da su mnoge u logoru to zaboravile. Manja snaga kada je o Moći reč ne znači da su i sposobnosti za spletkarenje smanjene.

Naravno, i Šerijam je tu. Čuvarica riđe kose sedela je pored Lelejne. Šerijam je u poslednje vreme bila povučena i jedva da je održavala dostojanstvo jedne Aes Sedai. Glupača. Mora da bude uklonjena sa svog mesta; to je svima jasno. Ako se Egvena ikada vrati – a Romanda se moli da se to dogodi, makar samo da bi se Lelejnine namere osujetile – ukazće se nova prilika. Nova Čuvarica.

Poslednja osoba u šatoru bila je Mahla. Romanda i Lelejna raspravljale su se – s merom, naravno – koja će od njih dve prva ispitati Šemerin. Na kraju su rešile da je jedino pošteno da to rade zajedno. Budući da je Šemerin Žuta, Romandi je pošlo za rukom da taj sastanak sazove u svom šatoru. Zgranula se kada je Lelejna došla ne samo sa Sijuan, već i sa Šerijam. Ali nisu se dogovorile koliko ko poslušnica može da dovede. Tako je Romanda ostala samo s Mahlom. Plečata žena sedela je pored Romande, ćutke slušajući ispovest. Da li da Romanda pošalje po još neku? Da je odložila početak sastanka, bilo bi veoma očigledno da je to razlog što je to učinila.

Međutim, tu zapravo nije bila reč o ispitivanju. Šemerin je govorila otvoreno, ne izbegavajući pitanja. Sedela je na stoličici pred njima. Odbila je da prihvati jastučić. Romanda je retko kada videla neku ženu toliko rešenu da se samokažnjava kao to jadno dete pred njom.

Nije dete, pomislila je Romanda. Već puna Aes Sedai, ma šta ona pričala. Spaljena da si, Elaida, zato što si jednu od nas pretvorila u ovo!

Šemerin je bila Žuta. Plamen ga spalio, *jeste* Žuta. Već skoro sat vremena razgovara s njima, odgovarajući na pitanja u vezi s Belom kulom. Sijuan se prva setila da pita kako joj je pošlo za rukom da pobjegne.

„Molim vas, Aes Sedai, oprostite mi zbog toga što sam potražila utočište u logoru, a da nisam najpre došla pred vas“, govorila je Šemerin, glave pognute. „Ali pobjegla sam iz Kule suprotno zakonu. Budući Prihvaćena koja je otišla bez dozvole, ja sam pobegulja. Zнала sam da ću biti kažnjena ako budem otkrivena.“

Zadržala sam se u ovom kraju zato što mi je poznat i ne mogu da ga se odreknem. Kada je vaša vojska došla, uvidela sam da mi se pružila prilika da nađem posao, pa sam je prihvatila. Ali molim vas – ne terajte me da se vratim. Neću predstavljati opasnost po vas. Živeću životom obične žene i paziću da ne koristim svoje sposobnosti.“

„Ti si Aes Sedai“, kaza Romanda, pokušavajući da joj se u glasu ne čuje napetost koju oseća. Stav te žene bio je velika potvrda onoga što je Egvena ispričala u vezi sa Elaidinom vlastohlepnom vladavinom Kulom. „Ma šta Elaida govori.“

„Ja...“ Šemerin samo odmahnu glavom. Svetlosti, ona *nikada* nije bila najstalozenija od svih Aes Sedai, ali bilo je zapanjujuće videti da je toliko posrnula.

„Ispričaj mi o toj ustavi“, reče Sijuan i nagnu se napred na svojoj stolici. „Gde možemo da je nađemo?“

„U jugozapadnom delu grada, Aes Sedai“, odgovori Šemerin. „Jedno pet minuta hoda istočno od drevnih statua Elejan al'Landerin i njenih Zaštitnika.“ Pokoleba se, odjednom usplahirena. „Ali to je mala kapija. Ne možete da provedete vojsku kroz nju. Znam za nju samo zbog toga što mi je dužnost bila da se staram za prosjake koji tamo žive.“

„Svejedno hoću kartu“, kaza Sijuan, pa pogleda Lelejnu. „Ako ništa drugo, mislim da bi trebalo da je imamo.“

„To je pametna zamisao“, odgovori Lelejna tako velikodušno da je to zvučalo mučno.

„Više da znam želim o tvojim... okolnostima“, kaza Mahla. „Kako to Elaida može da *misli* da je unazaditi jednu sestru pametno? Egvena o ovom događaju pričala jeste, ali i tada mi je to neverovatno bilo. Šta je Elaidi bilo na pameti?“

„Ja... ne mogu da nagađam o Amirlininim razmišljanjima“, kaza Šemerin, pa se lecnu kada je ostale žene u šatoru ošinuše pogledima zbog toga što je za Elaidu rekla da je Amirlin. Romanda se nije tome pridružila. Nešto majušno gmiže ispod platnene pokrivke po podu šatora, krećući se iz jednog ugla prema središtu. Svetlosti! Je li to miš? Ne, o čemu god da je reč – previše je malo. Možda je cvrčak. Nelagodno se promeškolji.

„Ali zacelo si učinila nešto da bi na glavu svoju bes njen navukla“, primeti Mahla. „Nešto što zavređuje takvo ophođenje.“

„Ja...“, izusti Šemerin. Iz nekog razloga sve vreme je krajičkom oka gledala Sijuan.

Glupača. Romanda je skoro pomislila da je Elaida donela pravu odluku. Šemerin nikada nije trebalo ni da dobije šal. Naravno, njeno snižavanje na položaj Prihvaćene takođe nije pravo rešenje. Amirlin ne sme da dobije tu moć.

Da, sasvim je sigurno da ima nečeg ispod platna, što se odlučno probija ka središtu šatora, kao nekakva sićušna grudva koja se isprekidano kreće.

„Bila sam slaba pred njom“, naposljetku odgovori Šemerin. „Pričale smo o... svetskim dešavanjima. Nisam mogla da ih podnesem. Nisam pokazala držanje prikladno jednoj Aes Sedai.“

„To je sve?“, upita Lelejna. „Nisi spletkarila protiv nje? Nisi joj protivurečila?“ Šemerin odmahnu glavom. „Bila sam odana.“

„Teško mi je da poverujem u to“, kaza Lelejna.

„Ja joj verujem“, suvim glasom se javi Sijuan. „Šemerin je u nekoliko navrata pokazala da je Elaida čvrsto drži u šaci.“

„Ovo opasan je događaj“, primeti Mahla. „Plamen mi dušu spalio, ali jeste.“

„Da“, saglasi se Romanda, posmatrajući platnom prekriveno šta god da je kako joj se primiče. „Pretpostavljam da je iskoristila jadnu Šemerin za primer, kako bi navikla Belu kulu na predstavu o unazađivanju. To će joj omogućiti da isto to učini sa onima koje su joj zaista neprijatelji.“

Razgovor zamre. Predstavnice koje su podržavale Egvenu verovatno će se naći na čelu spiska za unazađivanje, u slučaju da Elaida zadrži vlast i da se Aes Sedai pomire.

„Je li to miš?“, upita Sijuan, spuštajući pogled.

„Premalo je“, odgovori Romanda. „I nije bitno.“

„Malo?“, upita Lelejna, pa se nagnu da pogleda.

Romanda se namršti, opet gledajući tu tačku. *Zaista* se čini da se povećalo. Zapravo...

Grudvica se odjednom trznu, pa se uspravi. Platno prostrto po podu rascepi se i jedna debela buba – veličine smokve – prođe kroz procep. Romanda zgađeno ustuknu.

Buba potrča preko platna, trzajući pipcima. Sijuan skide cipelu da je ubije, ali pod šatora nabubri pored procepa i druga buba izađe napolje. Pa treća. A onda čitava bujica buba navre kroz procep, kao previše ključali čaj iz čajnika. Gmizava stvorenja što su jurcala na sve strane, gurajući jedno drugo u žurbi da izađu ispod platna, pravila su čitav crno-smeđi tepih.

Žene zavrištaše od gađenja, obarajući stoličice i stolice dok su skakale na noge. Zaštitnici se već sledećeg trenutka stvoriše u šatoru; plecati Rorik, vezan za Mahlu, i onaj kamen od čoveka, bakarne puti, po imenu Burin Šeren, vezan za Lelejnu. Isukali su mačeve kada su čuli vrištanje, ali kao da nisu znali šta da rade ugledavši bube. Stajali su i zurili u bujicu tih poganih stvorenja.

Šerijam skoči na svoju stolicu. Sijuan poče da usmerava i gnječi stvorenja najbliža njoj. Romanda ne voli da koristi Jednu moć s ciljem da nanosi smrt,

čak ni tako poganim stvorovima, ali i ona poče da usmerava Vazduh, i da gnječi na desetine buba, ali ta stvorenja su prebrzo navirala. Ubrzo se čitav pod rojio od njih, a Aes Sedai su bile primorane da izjure iz šatora u tihu tamu logora. Rorik čvrsto zaveza šatorsko krilo preko ulaza, mada to neće sprečiti bube da izađu napolje.

Kada je izašla, Romanda nije mogla a da ne prođe prstima kroz kosu, za svaki slučaj, kako bi se uverila da joj se nijedna buba nije uplela među vlasi. Zadrhta kada zamisli kako joj ta stvorenja gmižu preko tela.

„Ima li u tom šatoru nečega što ti je drago?“, upita Lelejna, zagledavši se u šator. Na svetlosti podnih svetiljki, videla je senke buba kako se veru uz platnene zidove.

Romanda se na tren seti svog dnevnika, ali znala je da više nikada neće moći da dodirne te stranice nakon što joj je šator tako opoganjen. „Ništa što bih sada volela da zadržim“, odgovori i stade da tka Vatru. „I ništa što ne mogu da zamenim.“

Ostale joj se pridružiše i šator buknu u plamen, a Rorik odskoči unazad kada one počеше da usmeravaju. Romandi se učini da čuje kako se bube prže i prskaju unutra. Aes Sedai se udaljiše od iznenadne vreline. Za svega nekoliko trenutaka šator se pretvorio u vatrenu stihiju. Žene pohrliše iz obližnjeg šatora ne bi li videle o čemu je reč.

„Mislim da ovo prirodno nije“, tiho kaza Mahla. „Četvorokičmene bube to su. Pomorci ih viđaju na brodovima koji Šaru obilaze.“

„Pa, ovo nije najgore što smo videle od Mračnoga“, reče Sijuan, pa prekrsti ruke. „A videćemo još gore, pazite šta vam kažem.“ Ona pogleda Šemerin. „Hajde, hoću da mi pokažeš kartu.“

Njih dve ostaviše Rorika i ostale, koji će upozoriti logor da ga je te noći dodirnuo Mračni. Romanda je stajala i gledala kako joj šator gori. Ubrzo se pretvorio u zagašenu žeravicu.

Svetlosti, pomislila je. *Egvena je u pravu. Zaista se bliži. I to brzo.* A devojka je zatočena; prošle noći se sastala s Dvoranom u Svetu snova i izvestila ih je o strašnoj večeri sa Elaidom i posledicama toga što je uvredila lažnu Amirlin. Ali Egvena je i dalje odbijala da je spasu. Luče su upaljene i Zaštitnici probuđeni – predostrožnost protiv novog zla. Osećala je miris dima. Samo je to ostalo od svega što je na ovom svetu posedovala.

Kula mora da se zaceli. Šta god da je potrebno. Je li ona voljna da se pokloni Elaidi kako bi se to desilo? Je li spremna da opet obuče haljinu jedne Prihvaćene, ako bi to obezbedilo jedinstvo pre Poslednje bitke?

Ne može da odluči. A to je uznemiruje skoro koliko one bube.

POGLAVLJE

27

Pijani škopac

Naravno, Met se nije iskrao iz logora bez Aes Sedai. Krvave žene. Jahao je niz drevni kameni drum, kojim Družina više ne ide. Međutim, društvo su mu pravile tri Aes Sedai, dva Zaštitnika, pet vojnika, Talmanes, jedan tovarni konj i Tom. Bar Aludra, Amatera i Egeanin nisu tražile da i one pođu. Ta družina je već prevelika.

Uz drum su rasli troigličasti borovi, a vazduhom se pronosio miris smole i zov planinskih ptica. Do sutona je ostalo još nekoliko sati; Družinu je zadržao negde oko podneva. Pojahao je malo ispred Aes Sedai i Zaštitnika. Nakon što je odbio da Džolini da konje i novac, one nisu imale namere da mu *dozvole* da ostvari još jednu pobjedu protiv njih. Ne kada mogu da ga prisile da ih odvedu u to selo, gde će makar jednu noć provesti u nekoj gostionici s mekim krevetima i toplim kupkama.

Nije se previše raspravljao. Ne voli to što dopušta mogućnost da se glasine šire o Družini, a žene *zaista* blebeću, čak i kada su Aes Sedai. Međutim, slabi su izgledi da će Družina tuda proći, a da svejedno ne izazove pravu pometnju u selu. Ako neka seanšanska izvidnica uspe da se provuče preko onih izuvijanih planinskih staza... Pa, Met će samo narediti Družini da se kreće ka severu – i to je to. Nema svrhe da kuka oko toga.

Sem toga, počeo je da se oseća dobro dok je jahao na Kockici niz taj put, a svež prolećni lahor mrsio mu kosu. Počeo je da nosi jedan od svojih starih kaputa, crven sa smeđim porubom, raskopčan tako da se ispod videla stara smeđa košulja.

To je prava stvar. Putovanje u nova sela, kockanje po gostionicama, štipkanje gostioničarki. Neće da razmišlja o Tuon. Plameni Seanšani. Biće ona dobro, zar ne?

Ne. Šake su ga skoro svrbele od želje za kockanjem. Predugo je prošlo otkad je poslednji put seo u neki kutak i kockao se sa običnim svetom. Možda su malo prljavijih lica i grubljeg jezika, ali u srcu su dobri kao ma ko drugi. Bolji od većine velmoža.

Talmanes je jahao malčice ispred njega. On verovatno priželjkuje lepšu krčmu nego Met – gde može da igra karte, umesto da se kocka. Ali možda im se ne pruži preveliki izbor. Selo je pristojne veličine – i verovatno zavređuje da se zove varošica – ali malo je verovatno da u njemu ima više od tri ili četiri gostionice. Izbor im je ograničen.

Pristojna veličina, pomislio je Met, cereći se sebi u bradu dok je skidao šešir i češao se po potiljku. U Hinderstapu će biti samo tri ili četiri gostionice, te je zato „mala“ varošica. Ma, Met je pamtio vreme kada je mislio da je Baerlon veliki grad, a to mesto verovatno nije ništa veće od Hinderstapa!

Jedan konj priđe i pođe bok uz bok s njegovim. Tom opet čita ono plameno pismo. Lice vižljastog zabavljača bilo je zamišljeno, a vetar mu je nosio sedu kosu dok je on zurio u te reči. Kao da ih nije već hiljadu puta iščitao.

„Zašto to ne skloniš?“, upita ga Met. Tom diže pogled. Met je morao da nagovara zabavljača da siđe u selo, ali Tomu je to bilo potrebno – bilo mu je potrebno nešto da mu skrene misli.

„Ozbiljan sam, Tome“, kaza mu Met. „Znam da jedva čekaš da odemo po Moirainu. Ali proći će nedelje pre nego što budemo mogli da se odvojimo od Družine, a iščitavanje tog pisma neće postići ništa sem da poživčaniš.“

Tom klimnu i presavi hartiju. „U pravu si, Mete. Ali već mesecima nosim ovo pismo. Sada kada sam to podelio s tobom, osećam... Pa, samo hoću da završim s tim.“

„Znam“, kaza mu Met, gledajući prema obzorju. Moiraina. Kula Gendžei. Met se skoro oseća kao da može da vidi tu građevinu kako grabi prema nebu. Tuda vodi njihov put, a Kaemlin je usputna stanica. Ako je Moiraina i dalje živa... Svetlosti, šta bi to značilo? Kako će se Rand poneti?

To spasavanje je još jedan razlog zašto se Met oseća kao da mu je potrebna noć provedena u kockanju. Zašto li je pristao da s Tomom ode u tu kulu? One spaljene zmije i lisice – nema nikakve želje da njih ponovo vidi.

Ali... takođe ne može dopustiti Tomu da ode sam. To odiše izvesnom neumitnošću. Kao da je Met sve vreme znao da se mora vratiti i opet se suočiti s tim stvorovima. Dva puta je od njih izvukao deblji kraj, a Elfini su mu razvezali vrpce po mozgu kada su mu usadili ona sećanja u glavu. Mora da namiri dug s njima – to je sigurno.

Met ne voli previše Moirainu, ali nema namere da je prepusti njima, bez obzira na to što je ona Aes Sedai. Krvavi pepeo. Verovatno bi bio u iskušenju da ujaše i spase i nekog od Izgubljenih, samo da su zatočeni tamo.

Mada... možda jedna od njih i jeste. Lanfear je propala kroz isti prolaz. Plamen ga spalio, šta će uraditi ako i nju zatekne tamo? Hoće li zaista i nju spasti?

Ti si budala, Metrime Kautone. Nisi junak, već samo budala.

„Stići ćemo do Moiraine, Tome“, reče mu Met. „Plamen me spalio, imaš moju reč. Naći ćemo je. Ali moramo da ostavimo Družinu negde gde je bezbedno i *potrebne* su nam vesti. Bejl Domon kaže da zna gde je kula, ali ja se neću osećati lagodno sve dok ne odemo do nekog velikog grada i ne raspitamo se o glasinama i pričama u vezi s tom kulom. Mora da neko nešto zna. Sem toga, biće nam potrebne zalihe, ali ja čisto sumnjam da ćemo u ovim planinskim selima naći ono što nam je potrebno. Moramo da stignemo do Kaemlina, ako je ikako moguće, mada ćemo možda usput stati i kod Četiri Kralja.“

Tom klimnu, mada je Metu bilo očigledno da ga muči to što ostavlja Moirainu zatočenu, na mukama ili ko zna čemu. Tomove jarkoplave oči bile su zagledane u daljinu. Zašto je njemu toliko stalo? Šta je Moiraina za njega, sem još jedne Aes Sedai, poput one koje su Tomovog nećaka koštale života?

„Plamen ga spalio“, reče Met. „Tome, ne bi trebalo da sada razmišljamo o ovakvim stvarima! Idemo da se provedemo i da se celu noć kockamo i smejemo. Verovatno će biti vremena i za neku pesmu.“

Tom klimnu, pa se razvedri. Kutija s harfom bila mu je vezana za sedlo; biće lepo gledati ga kako je ponovo otvara. „Nameravaš li da opet žongliraš kako bi zaradio večeru, šegrte?“, upita Tom, a oči mu nestašno zaokriše.

„Bolje to nego da pokušavam da sviram onu spaljenu flautu“, progundā Met. „To mi nikada nije polazilo za rukom. Mada, Rand je bio dobar u tome, zar ne?“

Boje se uskomešaše u Metovoj glavi i razrešiše u sliku Randa, kako sedi potpuno sam u nekoj sobi. Sedeo je raširenih nogu, odeven u bogato izvezenu košulju, s crno-crvenim kaputom bačenim na pod i zgužavnim pored zida od brvana. Rand se jednom rukom držao za čelo, kao da pokušava da istisne glavobolju iz glave. Druga ruka...

Druga ruka se završavala patrljkom. Kada je Met to prvi put video – pre nekoliko nedelja – potpuno se zabezeknuo. Kako je Rand ostao bez šake? Bio je toliko nepomičan da je jedva izgledao kao da je živ. Mada, izgleda da